

Nederlandse norm

NEN 1814 (nl)

Toegankelijkheid van buitenruimten, gebouwen
en woningen

Accessibility of environment, buildings and dwellings

ICS 91.040.01; 91.180; 91.090; 91.200

november 2001

Normcommissie 351 067 "Toegankelijkheid"

Apart from exceptions provided by the law, nothing from this publication may be duplicated and/or published by means of photocopy, microfilm, storage in computer files or otherwise, which also applies to full or partial processing, without the written consent of the Netherlands Standardization Institute.

The Netherlands Standardization Institute shall, with the exclusion of any other beneficiary, collect payments owed by third parties for duplication and/or act in and out of law, where this authority is not transferred or falls by right to the Reproduction Rights Foundation.

Auteursrecht voorbehouden. Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van het Nederlands Normalisatie-instituut niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm, opslag in computerbestanden of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking.

Het Nederlands Normalisatie-instituut is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor verveelvoudiging te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden, voor zover deze bevoegdheid niet is overgedragen c.q. rechtens toekomt aan de Stichting Reprorecht.

Although the utmost care has been taken with this publication, errors and omissions cannot be entirely excluded. The Netherlands Standardization Institute and/or the members of the committees therefore accept no liability, not even for direct or indirect damage, occurring due to or in relation with the application of publications issued by the Netherlands Standardization Institute.

Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. Het Nederlands Normalisatie-instituut en/of de leden van de commissies aanvaarden derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade, ontstaan door of verband houdend met toepassing van door het Nederlands Normalisatie-instituut gepubliceerde uitgaven.

Inhoud

Voorwoord	2
1 Onderwerp en toepassingsgebied	5
2 Normatieve verwijzingen	5
3 Termen en definities	5
4 Toegankelijkheidsprestaties	9
4.1 Aanpasbaar	9
4.2 Bruikbaar	9
4.3 Bezoekbaar	9
4.4 Integraal toegankelijk	9
4.5 Toegankelijkheidsprestaties van bestaande gebouwen	11
5 Eisen	13
5.1 Verkeersruimte	13
5.2 Toegangen	19
5.3 Hoogteverschil	29
5.4 Gebruiksruimte	39
5.5 Parkeervoorzieningen	51
5.6 Diversen	53
Bibliografie	60

Copyright
Preview

Voorwoord

Toegankelijkheid van de gebouwde omgeving is voor mensen een basisvoorwaarde om te kunnen functioneren. Wanneer gebouwen, woningen of buitenruimten niet toegankelijk zijn, kunnen de dagelijkse gebruikers en bezoekers niet of slechts met veel moeite of hulp van derden van de voor hen bestemde voorzieningen gebruik maken. Deze norm beschrijft de eisen waaraan toegankelijke buitenruimten, gebouwen (inclusief de collectieve delen van woongebouwen) en woningen moeten voldoen. De norm valt onder het privaatrecht. Het verdient aanbeveling dat betrokken partijen de norm van toepassing verklaren op de te realiseren bouwwerken en buitenruimten. Hoewel primair geschreven voor nieuwbouw, is de norm ook goed bruikbaar bij aanpassing van bestaande situaties. De normtekst staat op de rechterpagina's. Voor zover van toepassing wordt op de linkerpagina's per hoofdstuk of paragraaf een toelichting gegeven.

Er wordt onderscheid gemaakt in vier prestatieniveaus, met een oplopende mate van toegankelijkheid en een afnemende noodzaak tot individuele aanpassingen en additionele voorzieningen na oplevering: aanpasbaar, bezoekbaar, bruikbaar en integraal toegankelijk. Het verdient aanbeveling om in programma's van eisen aan te geven welke onderdelen van de gebouwde omgeving aan welk prestatieniveau moeten voldoen. Volgens de opstellers van deze norm behoren private ruimten op zijn minst aanpasbaar en, als de functie bezoeken impliceert, ook bezoekbaar te zijn. Grote gebouwen en woningtypen zoals bungalows, galerijwoningen en ruime eengezinswoningen behoren bij voorkeur te voldoen aan een hoger prestatieniveau en op voorhand bruikbaar of integraal toegankelijk te zijn. In openbare ruimten moet naar integrale toegankelijkheid worden gestreefd.

De norm houdt geen rekening met specifieke toegankelijkheidseisen van bijvoorbeeld verzorgingshuizen, revalidatiecentra of ziekenhuizen. De norm definieert een basiskwaliteit. Voor bepaalde functies zijn ruimere maten of extra voorzieningen nodig. Omdat het dan om specifieke situaties gaat, heeft NEN hier geen normen voor.

Belangrijkste aanleiding voor deze geheel herziene versie van NEN 1814 is het gereedkomen van het Handboek voor Toegankelijkheid. De nieuwe NEN 1814 is afgestemd op de vierde druk van dit handboek. Uitgangspunt is toegankelijkheid voor iedereen. De prestatie-eisen zijn afgestemd op de pluriformiteit van mensen en de grote variatie in fysieke mogelijkheden en beperkingen. Er wordt minder dan voorheen aandacht besteed aan specifieke toegankelijkheidseisen voor mensen met bepaalde beperkingen. Nieuw is ook het onderscheid in vier prestatieniveaus. Daartoe zijn de eisen onderverdeeld in minimale eisen, basiseisen en aanvullende eisen. Dit voorkomt een 'alles of niets' keuze en maakt het mogelijk om te onderscheiden in toegankelijkheidsprestaties, afhankelijk van de behoefte en ruimtelijke en economische omstandigheden.

De bij de vorige versie verschenen praktijkrichtlijn NPR 1815 'Toegankelijkheid van gebouwen en buitenruimten – Voorbeelden van bouwkundige oplossingen afgestemd op NEN 1814' is met de uitgave van deze versie van NEN 1814 achterhaald. Met het verschijnen van deze versie van NEN 1814 is NPR 1815 ingetrokken. Voor voorbeelden en suggesties wordt verwezen naar het meest recente Handboek voor Toegankelijkheid.

(blanco)

Voorbeeld
Preview

- 1 De norm geeft een methode voor het bepalen van de toegankelijkheidsprestaties van buitenruimten, gebouwen en woningen. De norm is niet bestemd voor specifieke bedrijfsprocessen, zoals beddentransport in ziekenhuizen, bedrijfsprocessen in categoriale woonvoorzieningen, zoals woonzorgcombinaties, verzorgingshuizen en focuswoningen en voor individuele woningaanpassingen. De norm gaat evenmin in op de prestatie ten behoeve van bijvoorbeeld verkeersvoertuigen, winkelwagentjes rond een winkelcentrum of goederen op een opslagterrein.
- 3.2 Ter operationalisering van het begrip “iedereen” zijn antropometrische uitgangspunten ontwikkeld die zijn opgenomen in de figuren. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de eisen in hoofdstuk 5 van deze norm. Het kan voorkomen dat een gebruiker met zeer ernstige functiestoornissen en personen die zijn aangewezen op uitzonderlijk grote mobiliteitshulpmiddelen buiten de norm vallen.
- 3.3 Het kan voorkomen dat iemand door ernstige functiestoornissen is aangewezen op individuele assistentie. Wanneer de antropometrische uitgangspunten zijn afgestemd op activiteiten met assistentie staat dit expliciet aangegeven.
- 3.4 Het principe van gelijkwaardigheid houdt in, dat er geen sprake is van verschillende toegankelijkheidsvoorzieningen voor verschillende categorieën (gehandicapt en niet-gehandicapt). Gelijkwaardig gebruik betekent bijvoorbeeld één entree voor iedereen in plaats van een aparte (achter)ingang die door sommigen moet worden gebruikt omdat de hoofdentree voor hen niet bruikbaar is.

Gelijkwaardig gebruik kan betekenen dat additionele voorzieningen aanwezig moeten zijn. Bijvoorbeeld een ringleiding voor slechthorenden in een conversatieruimte.

Copyright
Preview

1 Onderwerp en toepassingsgebied

Deze norm geeft eisen voor algemeen toepasbare toegankelijkheidsprestaties om te voorzien in de toegankelijkheidsbehoefte van mensen, al dan niet met persoonsgebonden hulpmiddelen zoals een rolstoel of taststok, maar ook een kinderwagen of koffer. De norm is bedoeld om te worden toegepast bij buitenruimten, woningen en gebouwen.

Toegankelijkheidsprestaties die samenhangen met specifieke bedrijfsprocessen zijn niet in de norm opgenomen.

2 Normatieve verwijzingen

De volgende normen bevatten bepalingen die, doordat ernaar wordt verwezen, tevens bepalingen van deze norm zijn. Op het ogenblik van publicatie van de onderhavige norm waren de vermelde drukken van kracht. Alle normen kunnen echter worden herzien; partijen die overeenkomsten sluiten op basis van deze norm wordt daarom aanbevolen na te gaan of het mogelijk is, de meest recente druk van de onderstaande normen toe te passen.

NEN 2443:2000 + A1:2000	<i>Parkeren en stallen van personenauto's op terreinen en in garages</i>
NEN 2873:1982	<i>Beproeving van steenachtige materialen - Stroefheidsmeter volgens Leroux en bepaling van de stroefheid van oppervlakken</i>
NEN 3583:1986	<i>Trapliften - Veiligheidseisen</i>
NEN 3584:1980	<i>Hefplateaus voor personenvervoer met geringe snelheid en beperkte hefhoogte - Veiligheidseisen</i>
NEN 5080:1998	<i>Personenliften in woongebouwen - Afmetingen en functionele eisen</i>
Ontw. NEN-EN 81-70:1999	<i>Veiligheidsregels voor de constructie en installatie van liften - Deel 70: Bijzondere toepassingen voor personenliften en goederenliften - Toegankelijkheid van liften voor personen inclusief personen met een handicap</i>

3 Termen en definities

3.1

toegankelijkheid

de eigenschap van gebouwde voorzieningen (gebouwen, woningen, buitenruimten) die maakt dat mensen de voor gebruik bestemde onderdelen, waaronder inrichtings- en bedieningselementen, kunnen bereiken en gebruiken

3.2

iedereen

ieder mens met al zijn of haar mogelijkheden en beperkingen, binnen de antropometrische uitgangspunten zoals beschreven in de figuren

3.3

onafhankelijk gebruik

de situatie waarbij iemand een voor gebruik bestemd onderdeel van een gebouwde voorziening kan bereiken en gebruiken zonder te zijn aangewezen op hulp van anderen

3.4

gelijkwaardig gebruik

de situatie waarbij een voor gebruik bestemd onderdeel van een gebouwde voorziening niet exclusief is bestemd voor een groep en geen enkele groep is uitgesloten van het gebruik ervan

- 3.5 Uitgangspunt is dat de bouwkundige ingrepen relatief eenvoudig kunnen worden uitgevoerd. Een voorbeeld is het wegbreken van een niet-dragende, leidingloze scheidingswand voor het vergroten van de natte cel of het samenvoegen van twee slaapkamers. Additionele voorzieningen zijn bijvoorbeeld beugels of een woonhuislift. Een minimale eis is dat hiervoor op voorhand ruimte is gereserveerd. Minimale eisen kunnen in principe in alle woningtypen kostenneutraal worden voorgeschreven, waardoor geen onnodige aanpassingen hoeven plaats te vinden. Minimale eisen hebben bijvoorbeeld betrekking op de vrije doorgang van toegangen, de hoogte van bedieningselementen en het reserveren van ruimte voor later aan te brengen additionele voorzieningen. Het gaat om voorzieningen die voor iedereen doelmatig en niet hinderlijk zijn en die niet als overbodige luxe worden ervaren.
- 3.6 Uitgangspunt is dat de onderdelen een zodanige maatvoering hebben, dat geen bouwkundige ingrepen nodig zullen zijn. Additionele voorzieningen beperken zich tot bijvoorbeeld het aanbrengen van beugels in natte ruimten en een trapplateaulift, wat in vergelijking met een woonhuislift een relatief goedkoop alternatief is voor het overbruggen van hoogteverschil binnen de woning. Voor het (kunnen) aanbrengen van een trapplateaulift is een rechte trap bijvoorbeeld een basiseis.
- 3.7 Aanvullende eisen zijn voor de dagelijkse gebruikers niet zo belangrijk en kunnen bovendien de vrije inrichting belemmeren. De eisen maken dat iedere (dus ook anonieme) bezoeker onafhankelijk op bezoek kan komen. Voorbeelden zijn de invalidenparkeerplaats algemeen, informatievoorziening in reliëf en ringleidingen.
- 3.8 Dagelijkse gebruikers van een gebouw zijn in het algemeen de mensen die in dienst zijn van de in het gebouw gehuisveste organisatie.
- Dagelijkse gebruikers van een woongebouw of woning zijn de bewoners.
- 3.9 Bezoekers zijn bijvoorbeeld publiek, klanten, leveranciers en gasten van dagelijkse gebruikers en iedereen die van een buitenruimte gebruik maakt.
- Met betrekking tot buitenruimten is deze norm toegespitst op voetgangers, die al dan niet van een mobiliteitshulpmiddel gebruik maken.
- 3.10 Bij speciale ruimten valt bijvoorbeeld te denken aan technische ruimten, de cv-ruimte, kruipruimte en vliering. Van de bezoeker (bv. een monteur) of dagelijkse gebruiker van deze ruimten mogen adequate fysieke vaardigheden worden verondersteld.
- 3.11 Voorbeelden van gidslijnen zijn gevels, grasranden en hekwerken.

3.5

minimale eis (A)

eis waaraan voor gebruik bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening moeten voldoen opdat ze voor iedereen (op voorhand) bruikbaar zijn of met kleine of relatief eenvoudige bouwkundige ingrepen en/of additionele voorzieningen zijn aan te passen aan individuele toegankelijkheidsbehoeften

3.6

basiseis (B)

eis waaraan voor gebruik bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening moeten voldoen opdat ze voor iedereen (op voorhand) bruikbaar zijn of eenvoudig zijn aan te passen aan individuele toegankelijkheidsbehoeften, zonder dat daarvoor bouwkundige ingrepen en/of dure, complexe additionele voorzieningen nodig zijn

3.7

aanvullende eis (C)

eis waaraan voor gebruik bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening in aanvulling op de minimale eisen en basiseisen moeten voldoen opdat ze op voorhand voor iedereen bruikbaar zijn, zodat er achteraf geen bouwkundige ingrepen of additionele voorzieningen nodig zijn

3.8

dagelijkse gebruiker

de bewoner van een woning en de persoon die beschikt over een (vaste) werk- of verblijfsplek in een gebouw

3.9

bezoeker

iemand die tijdelijk in een woning verblijft of iemand die tijdelijk van een gebouw gebruik maakt en niet beschikt over een (vaste) werk- of verblijfsplek in het gebouw. In deze norm worden onder meer gebruikers van een openbare buitenruimte als bezoekers beschouwd

3.10

speciale ruimte

ruimte waarvan gelet op de aard van de activiteiten die er plaatsvinden niet iedereen, onafhankelijk en gelijkwaardig gebruik hoeft te maken

3.11

gidslijn

natuurlijk element dat voor visueel gehandicapten bruikbaar is als oriëntatiepunt of als geleiding bij lopen

3.12

geleidelijn

kunstmatig aangebrachte ribbellijn op voetpaden, speciaal ter geleiding van blinden en slechtzienden

3.13

vrije doorgangsbreedte

de afstand in horizontale richting tussen de tegenover elkaar gelegen bouwdelen van een opening of doorgang

3.14

vrije hoogte

de verticale afstand tussen de bovenkant van een afgewerkte vloer of het maaiveld en de onderkant van het laagste, daarboven gelegen constructieonderdeel. Voor de vrije hoogte boven een trap is het hiervoor gestelde van overeenkomstige toepassing, zij het dat leuningen buiten beschouwing blijven

- 4 De toegankelijkheidsprestatie die een buitenruimte, gebouw of woning moet leveren wordt bepaald door de toegankelijkheidsdoelstelling die minimaal moet worden verwezenlijkt. De norm onderscheidt de volgende prestaties (zie tabel 2):
- aanpasbaar;
 - bruikbaar;
 - bezoekbaar;
 - integraal toegankelijk.
- 4.1 Deze prestatie houdt in dat de voorziening indien nodig aan de individuele behoeften kan worden aangepast, eventueel met het nodige hak- en breekwerk, echter zonder dat ingrepen in het casco nodig zijn. Voor het overbruggen van hoogteverschil kan bij voorbeeld een trapplateaulift worden geïnstalleerd. De afmeting van slaapkamers en de badkamer hoeft nog niet op voorhand mede voor bijvoorbeeld rolstoelgebruik geschikt te zijn. Maar het moet door het verplaatsen van binnenwanden wel mogelijk zijn daarvoor adequate ruimte te realiseren.
- 4.2 Deze prestatie houdt in dat de voorziening indien nodig op het niveau van de aanvullende eisen kan worden gebracht, zonder hak- en breekwerk. Ingrepen achteraf kunnen dan beperkt blijven tot bijvoorbeeld het aanbrengen en/of vervangen van beugels, een rolstoelgeschikt keukenblok of een eenvoudige traplift. De afmetingen van de vertrekken en de sanitaire ruimten zijn op voorhand mede voor rolstoelgebruik geschikt.
- 4.3 Deze prestatie is van toepassing op de mede voor bezoekers bestemde onderdelen. Indien toegepast garandeert deze prestatie dat zij alle mede voor hen bestemde ruimten onafhankelijk en gelijkwaardig kunnen bereiken en gebruiken, zoals: de entreehal, de vergaderzalen, de woningentree, het toilet en de woonkamer. Het is in principe de opdrachtgever die bepaalt welke delen tot de voor bezoekers bestemde onderdelen worden gerekend.
- 4.4 Integraal toegankelijk wil zeggen dat de woning, het gebouw of de buitenruimte op voorhand zodanig is ontworpen, dat deze *bezoekbaar* én *bruikbaar* is voor iedereen die past binnen de antropometrische uitgangspunten. In tabel 2 wordt een toelichting gegeven op de functionele betekenis van de toegankelijkheidsprestaties.

4 Toegankelijkheidsprestaties

4.1 Aanpasbaar

De prestatie "aanpasbaar" garandeert dat iedere dagelijkse gebruiker de voor hem bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening onafhankelijk en gelijkwaardig kan bereiken en gebruiken, dan wel dat deze onderdelen door relatief eenvoudige bouwkundige ingrepen en/of additionele voorzieningen kunnen worden aangepast aan individuele behoeften. Dit houdt in dat de voor gebruik bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening moeten voldoen aan de minimale eisen (zie tabel 1).

4.2 Bruikbaar

De prestatie "bruikbaar" garandeert dat iedere dagelijkse gebruiker de voor hem bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening onafhankelijk en gelijkwaardig kan bereiken en gebruiken, dan wel dat deze onderdelen door relatief eenvoudige additionele voorzieningen kunnen worden aangepast aan individuele behoeften. Dit houdt in dat de voor gebruik bestemde onderdelen van een gebouwde voorziening voldoen aan de minimale eisen en basiseisen (zie tabel 1).

4.3 Bezoekbaar

De prestatie "bezoekbaar" garandeert dat iedere bezoeker die onderdelen van een gebouwde voorziening waarvan bezoekers gebruik mogen maken, onafhankelijk en gelijkwaardig kan bereiken en gebruiken. Dit houdt in dat de mede door bezoekers te gebruiken onderdelen van gebouwde voorzieningen voldoen aan de minimale eisen, basiseisen en aanvullende eisen (zie tabel 1).

4.4 Integraal toegankelijk

De prestatie "integraal toegankelijk" garandeert dat de daarvoor bestemde onderdelen van de gebouwde voorzieningen zowel bruikbaar als bezoekbaar zijn. De voor de dagelijkse gebruiker bestemde onderdelen van de gebouwde voorzieningen voldoen daarom aan de minimale eisen en de basiseisen en de onderdelen waarvan ook bezoekers gebruik maken voldoen tevens aan de aanvullende eisen (zie tabel 1).

Tabel 1 – Relatie tussen soort eisen, bestemming van de voor gebruik bestemde onderdelen en toegankelijkheidsprestatie

Prestatie	Voor gebruik bestemde onderdelen		
	Uitsluitend voor dagelijkse gebruikers bestemde onderdelen	Mede voor bezoekers bestemde onderdelen	Speciale ruimten
1. Aanpasbaar	minimale eisen (A)	minimale eisen (A)	geen eisen
2. Bruikbaar	minimale eisen (A) basiseisen (B)	minimale eisen (A) basiseisen (B)	geen eisen
3. Bezoekbaar	geen eisen	minimale eisen (A) basiseisen (B) aanvullende eisen (C)	geen eisen
4. Integraal toegankelijk (bruikbaar en bezoekbaar)	minimale eisen (A) basiseisen (B)	minimale eisen (A) basiseisen (B) aanvullende eisen (C)	geen eisen

Voorbeeld
Preview

Bestelformulier

Stuur naar:

NEN Standards Products & Services
t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214
2600 WB Delft

NEN Standards Products & Services

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

T (015) 2 690 390
F (015) 2 690 271

www.nen.nl/normshop

Ja, ik bestel

__ ex. NEN 1814:2001 nl Toegankelijkheid van buitenruimten, gebouwen en woningen € 57.00

Wilt u deze norm in PDF-formaat? Deze bestelt u eenvoudig via www.nen.nl/normshop

Gratis e-mailnieuwsbrieven

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van normen, normalisatie en regelgeving? Neem dan een gratis abonnement op een van onze e-mailnieuwsbrieven. www.nen.nl/nieuwsbrieven

Gegevens

Bedrijf / Instelling _____

T.a.v. _____ O M O V

E-mail _____

Klantnummer NEN _____

Uw ordernummer _____ BTW nummer _____

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ Fax _____

Factuuradres (indien dit afwijkt van bovenstaand adres)

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____

Retourneren

Fax: 015 2 690 271

E-mail: klantenservice@nen.nl

Post: NEN Standards Products & Services,

t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214,
2600 WB Delft

(geen postzegel nodig).

Voorwaarden

- De prijzen zijn geldig tot 31 december 2018, tenzij anders aangegeven.
- Alle prijzen zijn excl. btw, verzend- en handelingskosten en onder voorbehoud bij o.m. ISO- en IEC-normen.
- Bestelt u via de normshop een pdf, dan betaalt u geen handeling en verzendkosten.
- Meer informatie: telefoon 015 2 690 391, dagelijks van 8.30 tot 17.00 uur.
- Wijzigingen en typfouten in teksten en prijsinformatie voorbehouden.
- U kunt onze algemene voorwaarden terugvinden op: www.nen.nl/leveringsvoorwaarden.